

8. juni 2001

KOMITEEN FOR BARNETS RETTIGHEDER

27. samling

VURDERING AF RAPPORTER INDGIVET AF DELTAGERSTATER

I HENHOLD TIL KONVENTIONENS ARTIKEL 44

Konkluderende bemærkninger fra Komiteen for Barnets Rettigheder:

DANMARK

1. Komiteen behandlede Danmarks anden periodiske rapport (CRC/C/70/ Add. 6), modtaget den 15. september 1998, på møde nr. 699 og 700 af 1 times varighed (se CRCIC/SR699-700) afholdt den 22. maj 2001 og vedtog følgende konkluderende bemærkninger:

A. Indledning

2. Komiteen påskønner modtagelsen af deltagerstatens anden periodiske rapport og de skriftlige svar til listen af emner (CRC/C/Q/DENJ2), som fremmede forståelsen af børns forhold. Komiteen konstaterer med beklagelse, at rapporten ikke indeholdt fyldestgørende oplysninger vedrørende børns forhold i Grønland og på Færøerne og ikke fulgte de generelle retningslinier for form og indhold af periodiske rapporter fra deltagerstater (CRC/C/58). Komiteen sætter pris på den konstruktive og åbne dialog med deltagerstaten og værdsætter de positive reaktioner på de forslag og anbefalinger, der blev fremsat i løbet af drøftelserne. Komiteen anerkender, at tilstedeværelsen af en delegation, som er direkte involveret i implementeringen af FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen), gav mulighed for at foretage en mere fyldestgørende vurdering af børns rettigheder i deltagerstaten.

B. Deltagerstatens opfølgende foranstaltninger og resultater

3. Komiteen roser deltagerstaten for den generelle fremgang med at implementere Børnekonventionen. Komiteen har noteret sig deltagerstatens bestræbelser for at anvende Komiteens første konkluderende bemærkninger og anbefalinger (CRC/C/IS/Add. 33) på lovgivning, politikker og ordninger vedrørende børn.

4. Komiteen har med glæde noteret sig deltagerstatens stærke engagement omkring internationalt samarbejde og udviklingsbistand. Det bemærkes i denne forbindelse, at deltagerstaten anvender en betydelig procentdel af sit bruttonationalprodukt på ulandsbistand, hovedsageligt til de dårligst stillede udviklingslande.

5. Komiteen påskønner det børneomsorgstiltag, som er indført ved lov og skal gennemføres i samarbejde med kommunerne og uddannelseseksperter med henblik på at forbedre kvaliteten af dagpasning af børn.

6. Komiteen har med tilfredshed konstateret, at forældres revselsesret over for deres børn blev afskaffet ved lov i 1997. Komiteen er yderligere tilfreds med den landsdækkende oplysningskampagne, der blev foretaget for at oplyse forældre om den nye lovgivning. Komiteen har noteret sig deltagerstatens arbejde med at medtage materiale på minoritetssprog som opfølgning på kampagnen.

7. Komiteen har med tilfredshed konstateret, at Børnerådet blev permanent oprettet ved lov i 1998 med beføjelse til uafhængigt at "vurdere de forhold, børn i Danmark lever under, set i lyset af bestemmelserne og intentionerne i FN's Konvention om Barnets Rettigheder".

8. Komiteen har med tilfredshed konstateret, at deltagerstaten i 1997 ratificerede Haagerkonventionen af 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner. Ratificeringen nødvendiggjorde ændringer i adoptionsloven, som bl.a. sikrer barnet større medvirken i dets adoption. Komiteen bemærker desuden, at deltagerstaten har ratificeret ILO-konvention nr. 182 om forbud mod og omgående indsats til afskaffelse af de værste former for børnearbejde og ILO-konvention nr. 138 om mindstealder for adgang til beskæftigelse.

9. Komiteen har noteret sig, at deltagerstaten for nylig har arrangeret det danske Ungdomsparlaments 2. samling og påskønner regeringens initiativ til at gennemgå og udbrede de unge parlamentarikers beslutninger og anbefalinger.

C. Primære emner, der giver anledning til bemærkninger og anbefalinger

C.1. Generelle implementeringstiltag

Rapportering

10. Komiteen konstaterer med beklagelse, at rapporten ikke indeholdt fyldestgørende oplysninger vedrørende børns forhold i Grønland og på Færøerne og ikke fulgte de generelle retningslinier for form og indhold af periodiske rapporter fra deltagerstater (CRC/C/58).

11. Komiteen anbefaler, at deltagerstaten træffer enhver foranstaltning for at sikre, at den næste periodiske rapport indeholder specifikke oplysninger om børns forhold i Grønland og på Færøerne og følger de generelle retningslinier for form og indhold af periodiske rapporter fra deltagerstater (CRC/C/58).

Forbehold

12. Komiteen har noteret sig deltagerstatens initiativ til gennem Retsplejerådet at overveje forbeholdet til Børnekonventionens artikel 40, stk. 2, litra b (v).

13. I lyset af den erklæring og den handlingsplan, der blev vedtaget på FN's Verdenskonference om menneskerettigheder i Wien 1993, skal Komiteen opfordre deltagerstaten til at afslutte

overvejelserne om forbeholdet til Børnekonventionens artikel 40, stk. 2, litra b (v), med henblik på en ophævelse af forbeholdet.

Lovgivning

14. Komiteen har noteret sig, at justitsministeren har nedsat et udvalg af menneskerettighedseksperter med henblik på at undersøge fordele og ulemper ved at inkorporere de væsentligste internationale menneskerettighedstraktater i dansk ret, herunder Børnekonventionen. Vel vidende at ekspertudvalgets anbefalinger endnu ikke er færdiggjort, er Komiteen dog betænkelig ved Børnekonventionens juridiske status i national ret.

15. Komiteen bifalder deltagerstatens overvejelser om at inkorporere de væsentligste internationale menneskerettighedstraktater, inklusive Børnekonventionen, i national ret. I den henseende opfordres deltagerstaten til at tillægge alle internationale retsakter om menneskerettigheder lige stor vægt. Det anbefales, at deltagerstatens næste periodiske rapport indeholder oplysninger om ekspertudvalgets anbefalinger samt regeringens beslutning på dette punkt.

Ratificering af internationale retsakter om menneskerettigheder

16. Komiteen har noteret sig, at deltagerstaten i øjeblikket overvejer muligheden for at tiltræde den internationale konvention om beskyttelse af vandrende arbejdstageres og deres familiemedlemmers rettigheder.

17. Komiteen opfordrer deltagerstaten til at tiltræde denne konvention.

Koordinering

18. Skønt Komiteen har noteret sig, at kommissoriet for det Tværministerielle Børneudvalg blev opdateret i 1997, vækker det dog stadig bekymring, at det endnu ikke er blevet fastslået, at Børnekonventionen danner rammerne for det tværministerielle udvalgs arbejde. Ligeledes finder Komiteen, at deltagerstaten har gjort for lidt for udtrykkeligt at inddrage Børnekonventionen i sin generelle hensyntagen til politikker og ordninger på børneområdet.

19. Komiteen opfordrer deltagerstaten til at overveje at fastslå, at Børnekonventionen danner rammerne om det tværministerielle udvalgs arbejde. Deltagerstaten opfordres desuden til at overveje at udarbejde en omfattende strategi på børneområdet baseret på Børnekonventionen.

Indsamling af data

20. Komiteen har noteret sig, at de nuværende metoder til dataindsamling er utilstrækkelige til at sikre indsamling af detaljerede data om alle aspekter af Børnekonventionen, effektiv overvågning og evaluering af resultaterne samt vurdering af effekten af vedtagne politikker på børneområdet.

21. Komiteen anbefaler, at deltagerstaten styrker sit system til dataindsamling og udvikler indikatorer med henblik på effektivt at overvåge og evaluere udviklingen i implementeringen af Børnekonventionen og vurdere effekten af de vedtagne politikker på børneområdet. Der bør gøres en indsats for at sikre, at dataindsamlingen dækker alle områder omfattet af Børnekonventionen samt alle børn under 18 år med særlig vægt på de svage stillede børn.

Uafhængige klagemuligheder

22. Komiteen har noteret sig, at deltagerstaten har iværksat en række initiativer, der skal gøre det lettere for børn at klage over krænkelse af deres rettigheder, bl.a. gennem ombudsmanden og en telefonisk hotline. Komiteen er dog betænkelig ved, hvorvidt disse klageinstanser er tilgængelige og til rådighed for samtlige børn i deltagerstaten.

23. Komiteen skal foreslå, at deltagerstaten træffer enhver foranstaltning for at sikre, at de uafhængige klagemuligheder er let tilgængelige og brugervenlige for alle børn, hvad angår behandling af klager over krænkelse af deres rettigheder og afhjælpning af sådanne krænkelse. I den henseende opfordres deltagerstaten til at styrke oplysningsindsatsen, så børn lettere kan benytte disse klagemuligheder effektivt. Skønt Komiteen har noteret sig en tøven med at oprette en separat klagemulighed for børn, anbefales deltagerstaten at overveje at udvide Børnerådets mandat til at omfatte individuelle sager og klager fra børn eller at oprette et fokusområde for børns rettigheder inden for ombudsmandens hverv.

Udbredelse af Børnekonventionen og dens principper

24. Komiteen har noteret sig deltagerstatens bestræbelser for at udbrede Børnekonventionens principper og bestemmelser, bl.a. gennem Internettet, blandt skoler og faggrupper, som arbejder med børn, herunder lærere, skoleledere og politi. Komiteen tvivler dog fortsat på, at børn og faggrupper, som arbejder med børn, har fuldt kendskab til Børnekonventionens eksistens og de deri indeholdte principper.

25. Komiteen anbefaler, at deltagerstaten øger indsatsen for systematisk og vedvarende at udbrede Børnekonventionens principper og bestemmelser og sikre, at Børnekonventionen systematisk indarbejdes i skolernes pensum og uddannelsesaktiviteter for faggrupper og administrative organer på alle niveauer i samfundet, som arbejder med og på vegne af børn.

C.2 Generelle principper for ikke-diskrimination

26. Komiteen er bekendt med de foranstaltninger, deltagerstaten har truffet for at fremme ikke-diskrimination gennem bl.a. en ændring af straffeloven og udarbejdelse og udsendelse af en brochure om etniske minoriteter og politiet. Komiteen skal dog bemærke, at reel diskriminering af og fremmedhad over for visse grupper af børn, særligt børn, der tilhører etniske minoriteter, flygtningebørn og børn, der ansøger om asyl, børn af indvandrerfamilier, handicappede børn og børn af økonomisk dårligt stillede familier, fortsat er et problem, bl.a. i uddannelsessystemet.

27. I lyset af artikel 2 og andre tilknyttede artikler i Børnekonventionen skal Komiteen anbefale, at deltagerstaten øger sin indsats, herunder gennem Nævnet for Etnisk Ligestilling, ved bl.a. at organisere jævnlige oplysningskampagner for at ændre holdninger og udrydde reel diskriminering af og fremmedhad over for minoritetsgrupper, herunder især børn af indvandrerfamilier, flygtningebørn, handicappede børn og børn af økonomisk dårligt stillede familier.

Barnets tarv

28. Komiteen er betænkelig ved, at det generelle princip om barnets tarv (artikel 3) ikke er anvendt fuldt ud og behørigt indarbejdet i deltagerstatens politikker og ordninger. I den forbindelse har Komiteen noteret sig, at forældres rettigheder ofte anses for at være vigtigere end barnets tarv.

29. Komiteen anbefaler en øget indsats for at sikre implementeringen af princippet om barnets tarv i deltagerstatens love, politikker og ordninger på børneområdet og i samtlige retlige og administrative afgørelser vedrørende børn.

Respekt for barnets synspunkter

30. Komiteen er bekendt med de forskellige lovbestemmelser vedrørende barnets ret til at udtale sig, og at den juridiske mindstealder i denne forbindelse er 12 år. Komiteen er dog fortsat betænkelig ved den utilstrækkelige implementering af Børnekonventionens artikel 12 samt det faktum, at børn under 12 år ikke har ret til at udtale sig.

31. Komiteen anbefaler, at deltagerstaten træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre en effektiv implementering af Børnekonventionens artikel 12, ikke blot i retssager men også i forskellige administrative afgørelser, bl.a. i forhold til beskyttelsesforanstaltninger for børn, forældremyndighedssager og anbringelse af børn på institutioner. Det anbefales desuden, at deltagerstaten effektivt fremmer og opfordrer til respekt for synspunkter fra børn under 12 år, i henhold til det enkelte barns udvikling og i lyset af Børnekonventionens artikel 12.

C.3 Familieforhold og alternativ pleje

32. Komiteen har noteret sig, at der er blevet indført økonomiske ordninger og særlige støtteordninger for enlige forældre, bl.a. i kommunalt regi, men er dog fortsat betænkelig ved den svage stilling, som børn af enlige forældre har. Komiteen er desuden betænkelig ved forholdene for børn af familier, der tilhører en etnisk minoritet.

33. Komiteen anbefaler, at deltagerstaten styrker ordninger og tiltag til støtte for enlige forældre og familier, der tilhører en etnisk minoritet.

Misbrug og forsømmelse af børn i familien

34. Komiteen har noteret sig de forskellige foranstaltninger vedrørende misbrug og forsømmelse af børn, herunder implementeringen af anbefalingerne fra en tværministeriel arbejdsgruppe om seksuelt misbrug. Komiteen er dog fortsat betænkelig ved den manglende oplysning om fænomenets omfang og virkningen af de forskellige foranstaltninger, der er iværksat.

35. Komiteen anbefaler, at deltagerstaten udarbejder og iværksætter en omfattende politik, som bl.a. omfatter et effektivt indberetnings- og henvisningssystem for alle sager om børnemisbrug, herunder seksuelt misbrug, og forsømmelse, jævnlig evaluering af resultaterne af de forskellige foranstaltninger samt lovgivning, der skal sikre børnevenlige, tværfaglige procedurer udført af veluddannede fagfolk for at undgå yderligere traumatisering af barnet.

C.4 Grundlæggende sundhed og velfærd i forhold til unge

36. Komiteen er bekendt med deltagerstatens indsats, men er dog betænkelig ved de unges sundhedsproblemer, særligt den høje forekomst af spiseforstyrrelser, især blandt teenagepiger, stof-, alkohol- og tobaksmisbrug samt selvmord.

37. Komiteen anbefaler, at deltagerstaten øger indsatsen i forhold til de fysiske og psykiske helbredsproblemer blandt unge, bl.a. gennem forebyggende oplysning, rådgivning og behandlingstilbud for at styrke de unges selvtillid og forebygge adfærd, der kunne have en negativ virkning på deres helbred.

C.5 Uddannelses-, fritids- og kulturelle aktiviteter

Vold mod børn på institutioner

38. Komiteen anerkender deltagerstatens aktiviteter på dette område, men er dog fortsat betænkelig ved den temmelig høje forekomst af mobning i skolen samt den utilstrækkelige beskyttelse af børn mod misbrug, herunder seksuelt misbrug, i daginstitutioner og andre institutioner.

39. Komiteen anbefaler, at deltagerstaten øger indsatsen, i samarbejde med børn, for at forebygge og bekæmpe vold og mobning i skolen under hensyntagen til Børnerådets anbefalinger på dette punkt. Deltagerstaten anbefales desuden at træffe de nødvendige foranstaltninger for at hindre, at personer, der er dømt for forbrydelser mod børn, arbejder i daginstitutioner og andre institutioner for børn.

C.5 Særlige beskyttelsesforanstaltninger - kriminalretspleje for unge

40. Komiteen har noteret sig deltagerstatens bestræbelser i forhold til ungdomslovgivning, men er dog betænkelig ved, at unge mellem 15 og 17 år kan anbringes i varetægtsfængsler for voksne og blive isolationsfængslet.

41. Komiteen tilskynder deltagerstaten til at gennemgå love og politikker vedrørende unge kriminelle for at sikre fuld overensstemmelse med Børnekonventionen, særligt artikel 37, 40 og 39 samt andre relevante internationale standarder på området så som Beijing-reglerne, Riyadh-retningslinierne og FN's regler om beskyttelse af frihedsberøvede unge. I lyset af Børnekonventionens artikel 3, 37, 40 og 39 anbefaler Komiteen desuden, at deltagerstaten træffer enhver foranstaltning for at sikre, at børn adskilles fra voksne under varetægtsfængsling, samt at børn ikke isolationsfængsles, med mindre det er til barnets bedste og genstand for domstolsprøvning. Herudover anbefaler Komiteen, at deltagerstaten styrker de nuværende resocialiserings- og reintegrationsstilbud til børn, der er i konflikt med loven.

Seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse

42. Komiteen er bekendt med deltagerstatens indsats for at forhindre og bekæmpe seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse, herunder det nyligt oprettede system til indsamling af informationer

om seksuelt misbrug. Komiteen er betænkelig ved det manglende kendskab til misbrug og udnyttelse af børn samt den utilstrækkelige indsats mod børnepornografi. Komiteen har desuden noteret sig et behov for uddannelse af faggrupper, som arbejder med og for misbrugte børn, såsom politi, advokater og socialarbejdere.

43. I lyset af Børnekonventionens artikel 34 og andre tilknyttede artikler anbefaler Komiteen, at deltagerstaten øger sin indsats for at styrke eksisterende politikker og foranstaltninger, bl.a. pleje og rehabilitering, med henblik på at forhindre og bekæmpe disse fænomener. Komiteen anbefaler, at deltagerstaten træffer enhver passende foranstaltning for at indføre og/eller styrke uddannelse af faggrupper, som arbejder med børn, der har været udsat for misbrug eller udnyttelse.

44. Komiteen har noteret sig, at der er blevet fremsat et lovforslag med henblik på støtte til børn mellem 15 og 17 år, som har svært ved at tilpasse sig samfundets normer og regler, særligt unge kriminelle. Komiteen er dog fortsat betænkelig ved disse børns forhold.

45. Komiteen opfordrer deltagerstaten til at fortsætte og, om nødvendigt, øge sin indsats for at yde tilstrækkelig støtte til sådanne børn og deres forældre.

C.6 Ratificering af tillægsprotokoller

46. Komiteen er bekendt med, at deltagerstaten har underskrevet de to tillægsprotokoller til Børnekonventionen vedrørende børns deltagelse i væbnede konflikter og handel med børn, børneprostitution og børnepornografi.

47. Komiteen opfordrer deltagerstaten til hurtigst muligt at ratificere begge tillægsprotokoller.

C.7 Udbredelse af rapporter til Børnekomiteen

48. Endelig anbefaler Komiteen i lyset af Børnekonventionens artikel 44, stk. 6, at deltagerstaten gør sin anden periodiske rapport med skriftlige svar offentligt tilgængelig og overvejer udgivelse deraf sammen med relevante sammendrag og Komiteens konkluderende bemærkninger. Et sådant dokument bør udbredes vidt for at skabe debat om og kendskab til Børnekonventionen og dens implementering og overvågning inden for regeringen, Folketinget og blandt befolkningen, herunder interesserede ikke-statslige organisationer (NGO'er).